

Geopolitieke ontwikkelingen en financiële zorgen

Rapport Ipsos I&O in opdracht van KPMG

www.ipsos-publiek.nl

Colofon

Uitgave

Ipsos I&O

Zuiderval 70
7543 EZ Enschede

Amstelveenseweg 760
1081 JK Amsterdam

Ericssonstraat 2
5121 ML Rijen

Rapportnummer

2026/82

Datum

20 april 2026

Auteurs

Asher van der Schelde
Peter Kanne

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Samenvatting	4
1 Zorgen over geopolitieke ontwikkelingen	6
1.1 Oorlog in Iran scoort relatief hoog op zorgenlijstje	6
1.2 Zorgen over oorlog Midden-Oosten nemen licht af	7
2 Economische percepties en vooruitzichten	8
2.1 Bevolking negatiever over huidige staat economie dan bestuurders	8
2.2 Eensgezind pessimisme over vooruitzichten	8
3 Financiële implicaties voor burgers	9
3.1 Bijna kwart Nederlanders moet ‘op de kleintjes letten’	9
3.2 Zorgen over brandstof- en energieprijzen nemen af	9
3.3 Nederlander bespaart vooral via verwarming en auto	10
4 Financiële implicaties voor bedrijven	11
4.1 RAAD: bij driekwart spelen geopolitieke ontwikkelingen rol	11
4.2 RAAD: bij vier op tien hebben stijgende kosten al tot verandering geleid	12
5 Verlangde rol overheid en bedrijfsleven	13
5.1 Kwart wil volledige compensatie voor prijsstijgingen	13
5.2 Lage én hoge inkomens vaker voor gerichte dan ongerichte compensatie	14
5.3 Coalitiekiezers verdeeld over compensatie	15
5.4 Bestuurders pleiten voor gerichte compensaties	16
Onderzoeksverantwoording	17

Samenvatting

Aanleiding

Op 26 februari 2026 brak de oorlog tussen Israël en de Verenigde Staten enerzijds en Iran anderzijds uit. Momenteel is er een staakt-het-vuren van kracht dat in ieder geval duurt tot 22 april. Mogelijk wordt de oorlog daarna weer hervat, al zijn de partijen nu in gesprek over een permanent vredesakkoord.

Ten gevolge van de oorlog sloot Iran de Straat van Hormuz af. Aangezien de Straat van Hormuz de doorvoerroute is voor een belangrijk deel van de wereldwijde olie- en gashandel heeft dit substantiële gevolgen voor de wereldeconomie.

Energie- en brandstofprijzen zijn wereldwijd sterk toegenomen en economische groei vertraagt. In Nederland zien we vooralsnog vooral gestegen brandstofkosten. Economen van Rabobank verwachten dat ook zaken als kleding, gereedschap en eten op termijn duurder worden als de oorlog voortduurt.

Dit onderzoek

Vanwege de economische onzekerheid die dit conflict met zich meebrengt heeft KPMG Ipsos I&O opdracht gegeven om dit onderzoek uit te voeren. De hoofdvraag is in hoeverre Nederlanders zich zorgen maken over deze geopolitieke ontwikkelingen en of zij gevolgen hiervan merken in hun portemonnee.

Naast het bevragen van een representatief deel van de Nederlandse bevolking (n=1.013) namen ook 123 respondenten mee die behoren tot de RAAD-doelgroep van KPMG. Dit zijn commissarissen, bestuurders en NextGen professionals uit het Nederlandse bedrijfsleven en publieke organisaties. De uitkomsten voor deze laatste groep geven een indicatief beeld van hoe er in de Nederlandse C-suite over dit thema wordt gedacht. De RAAD-doelgroep is ook gevraagd hoe hun bedrijf of organisatie inspeelt op de geopolitieke ontwikkelingen.

Het onderzoek vond plaats van vrijdagmiddag 10 tot en met maandagochtend 13 april. Het staakt-het-vuren was toen twee dagen van kracht.

Relatief veel zorgen over oorlog, ondanks afname

Op 9 maart gaf 75 procent van de Nederlanders aan zich zorgen te maken over de oorlog in Iran. Nu is dat nipt gedaald tot 70 procent. Meer mensen zijn bezorgd over het gebrek aan woningen, digitale onveiligheid en polarisatie scoren hoger. Van de zestien voorgelegde mogelijke zorgen scoort de oorlog daarmee relatief hoog.

De eigen kosten van levensonderhoud zijn een minder groot punt zorg, maar toch : 51 procent geeft aan zich hier zorgen over te maken. Sinds begin dit jaar zit hier geen ontwikkeling in.

Verdeeldheid over staat economie, pessimisme over vooruitzichten

Nederlanders schatten de huidige staat van de economie even vaak *goed* (31%) als *slecht* (28%) in. Eensgezinder zijn ze over de economische vooruitzichten: 57 procent verwacht een verslechtering in het komende jaar. De RAAD-doelgroep onderschrijft dit sentiment (56% verwacht eveneens een verslechtering). Wel is deze groep een stuk minder negatief over de huidige staat van de economie dan totale bevolking.

Een op vier moet op 'de kleintjes' letten

Een klein deel van de totale bevolking (2%) zegt niet rond te komen. Nog eens 22 procent geeft aan goed op

de kleintjes te moeten letten om rond te komen (samen dus 24%). Vooral jongvolwassenen (tussen de 24 en 34 jaar) en lage inkomensgroepen geven dit aan.

Ruim helft verandert gedrag om te besparen

Bijna de helft (46%) van de Nederlanders heeft de afgelopen maand niets van zijn of haar gedrag aangepast om te besparen. Degenen die dat wel doen (54%) doen dit op verschillende wijzen. De meest voorkomende manier is door de verwarming lager te zetten en minder auto te rijden.

RAAD: voor driekwart speelt geopolitiek rol in strategie

Drie op vier (73%) deelnemers van de RAAD-doelgroep geeft aan dat de huidige geopolitieke ontwikkelingen impact hebben op de strategie van hun bedrijf of organisatie. Voor een kleiner deel (40%) hebben de huidige ontwikkelingen al tot concrete wijzigingen geleid. Zo heeft 17 procent de prijzen verhoogd en heeft bij 13 procent geleid tot wijzigingen in het personeelsbeleid (bijvoorbeeld een aannamestop).

Weinig steun voor ongerichte compensatie prijsstijgingen

Ruim een op drie (36%) Nederlanders vindt dat mensen met een benedenmodaal inkomen voor de huidige prijsstijgingen gecompenseerd moeten worden. Deelnemers uit de RAAD-doelgroep zijn deze mening nog vaker (46%) toegedaan. Zij vinden echter zelden (6%) dat *alle* burgers compensatie moeten krijgen. Onder de algehele bevolking ligt de steun hiervoor hoger (27%).

Onderzoeksverantwoording

Het onderzoek vond plaats van vrijdag 10 april t/m maandag 13 april 2026 (tot 9:00 uur). Ipsos I&O voerde dit onderzoek uit in opdracht van KPMG.

In totaal werkten 1.013 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. De steekproef is grotendeels getrokken in het I&O Research Panel. Een deel (n = 106) deed mee via PanelClix. Dit zijn voornamelijk jongeren, lager opgeleiden en respondenten met een niet-westerse achtergrond.

Van de RAAD-doelgroep werkten 123 deelnemers mee. Dit zijn commissarissen, bestuurders en NextGen professionals uit het Nederlandse bedrijfsleven en publieke organisaties. De uitkomsten voor deze laatste groep geven een indicatief (geen representatief) beeld van hoe er in de Nederlandse C-suite over dit thema wordt gedacht.

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in oktober 2025. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard (CBS). Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=2.000 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

1 Zorgen over geopolitieke ontwikkelingen

1.1 Oorlog in Iran scoort relatief hoog op zorgenlijstje

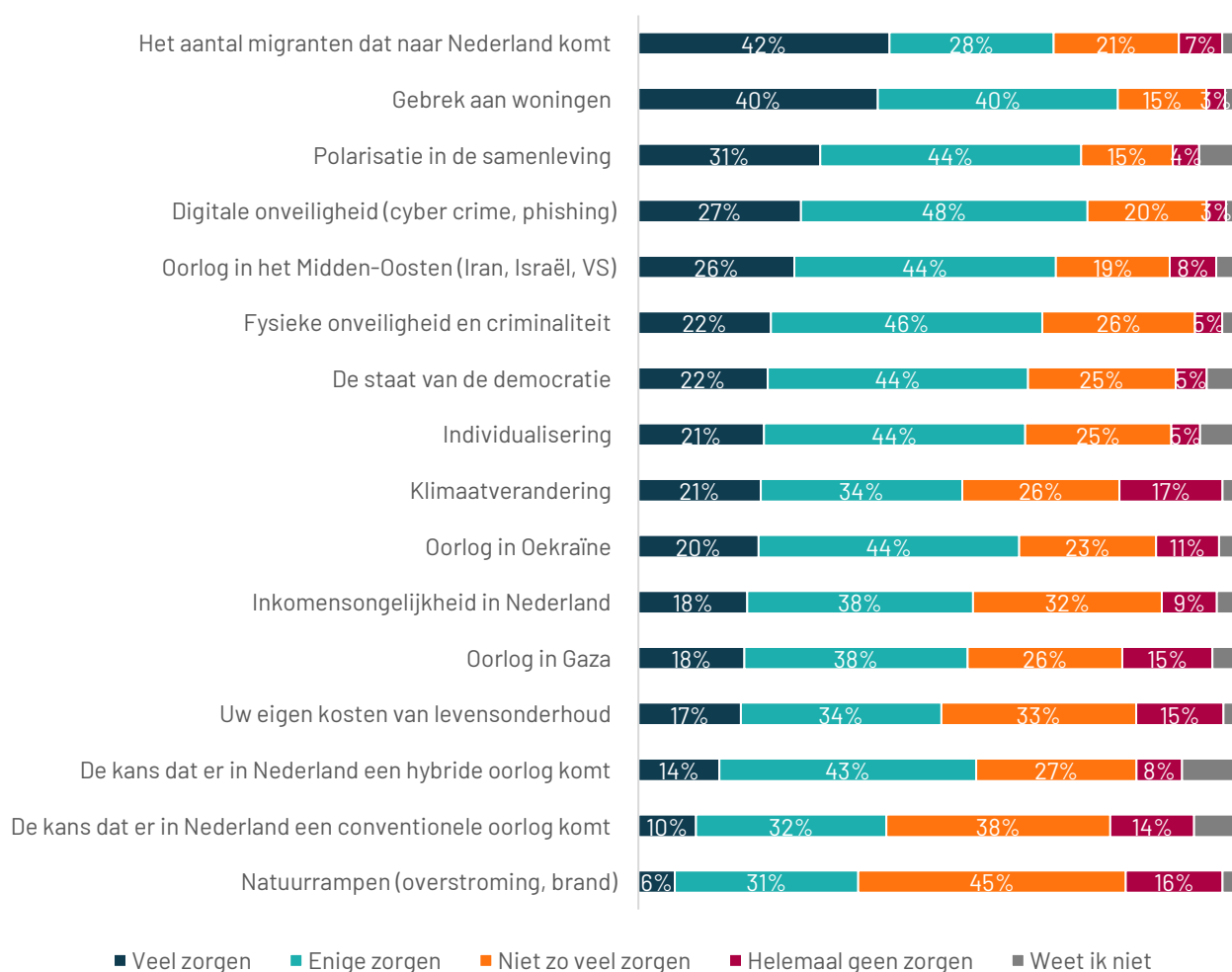
Vier op tien Nederlanders maken zich ernstige zorgen over het aantal migranten dat naar Nederland komt (42%) en het gebrek aan woningen (40%) .

Als we ook het percentage meetellen dat zich enige zorgen maakt blijkt dat het woontekort de grootste zorg is van de bevolking (80%).

Ook de oorlog in het Midden-Oosten tussen Iran enerzijds en de Verenigde Staten en Israël anderzijds baart de meerderheid (72%) veel of enige zorgen.

Zorgen over de eigen kosten van levensonderhoud (17% veel, 34% enige zorgen, samen: 51%) scoren relatief laag.

Figuur 1.1: In hoeverre maakt u zich zorgen om de onderstaande zaken en ontwikkelingen in de samenleving?
Basis: allen (n=1.013).

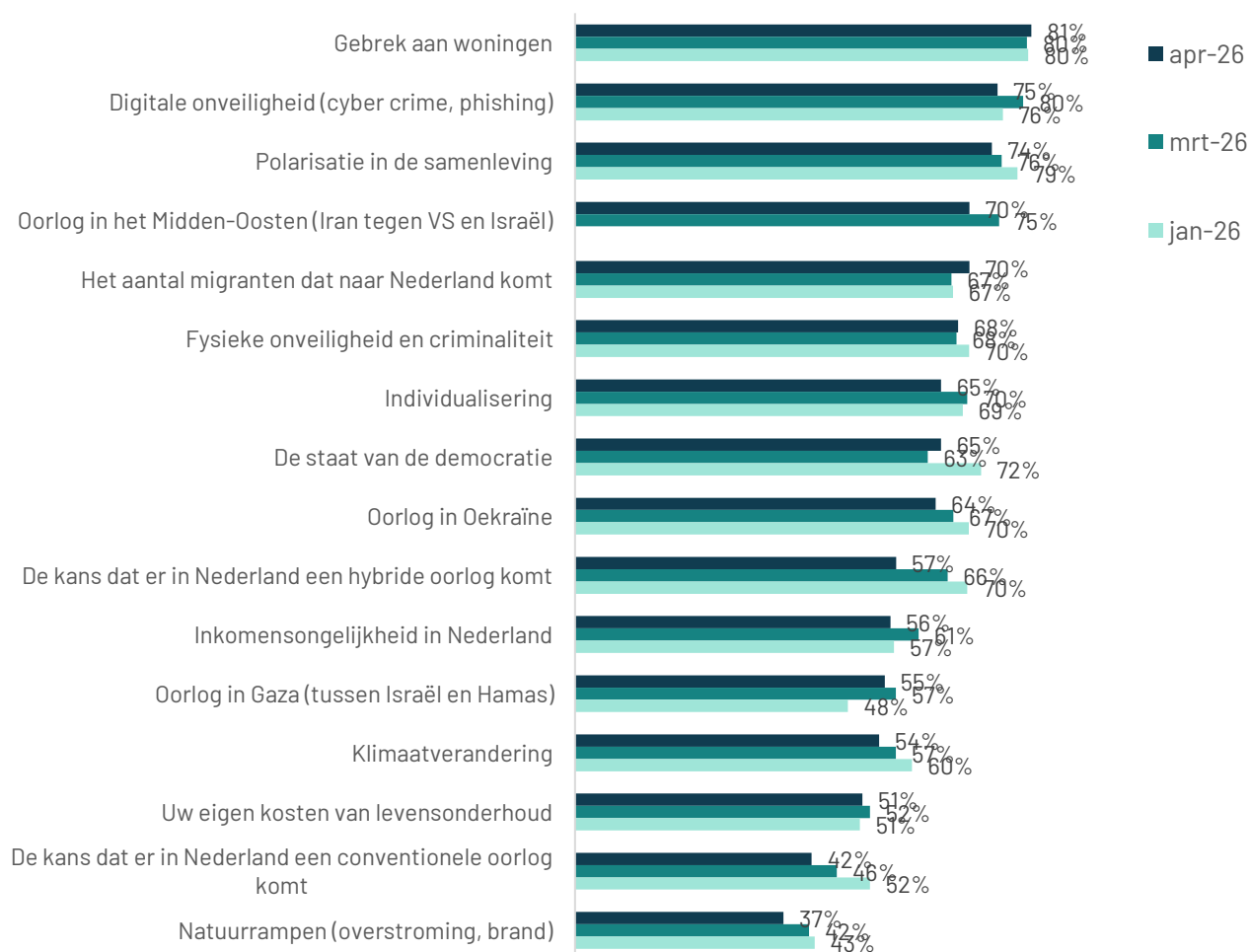
1.2 Zorgen over oorlog Midden-Oosten nemen licht af

Figuur 2 toont hoe zorgen zich hebben ontwikkeld sinds begin dit jaar.

Voor een aantal thema's (staat van de democratie, de kans op een hybride oorlog, de kans op een conventionele oorlog) neemt het percentage dat zich (veel of enige) zorgen maakt af. Zorgen over de kosten van levensonderhoud zijn stabiel.

De oorlog in het Midden-Oosten werd in maart voor het eerst voorgelegd (kort na het uitbreken van de oorlog). Toen maakte men zich iets meer mensen zorgen (75 om 70%).

Figuur 1.1: % dat zich zorgen maakt door de tijd

2 Economische percepties en vooruitzichten

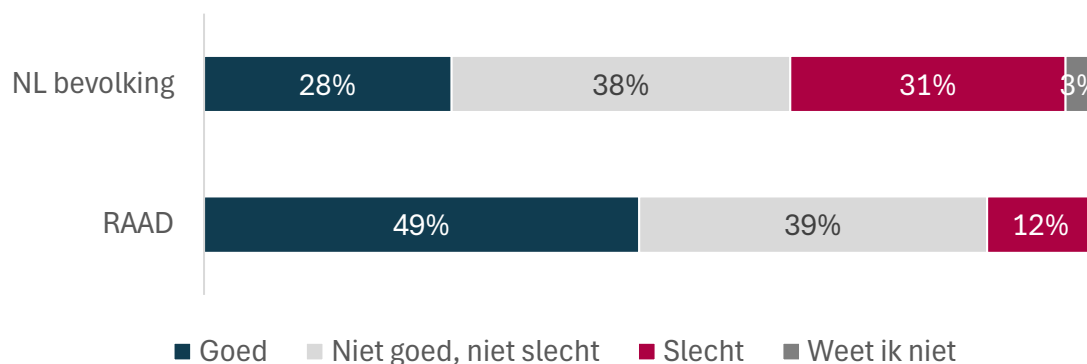
2.1 Bevolking negatiever over huidige staat economie dan bestuurders

De Nederlandse bevolking is verdeeld over de huidige staat van de Nederlandse economie: 28 procent beoordeelt de economie als 'goed', 31 procent als 'slecht'.

De deelnemende bestuurders zijn een stuk minder negatief. De helft beoordeelt de economie als goed.

Figuur 2.1: Hoe zou u de Nederlandse economie van dit moment beoordelen?

Basis: NL bevolking (n=1.013) en RAAD-doelgroep (n=123)

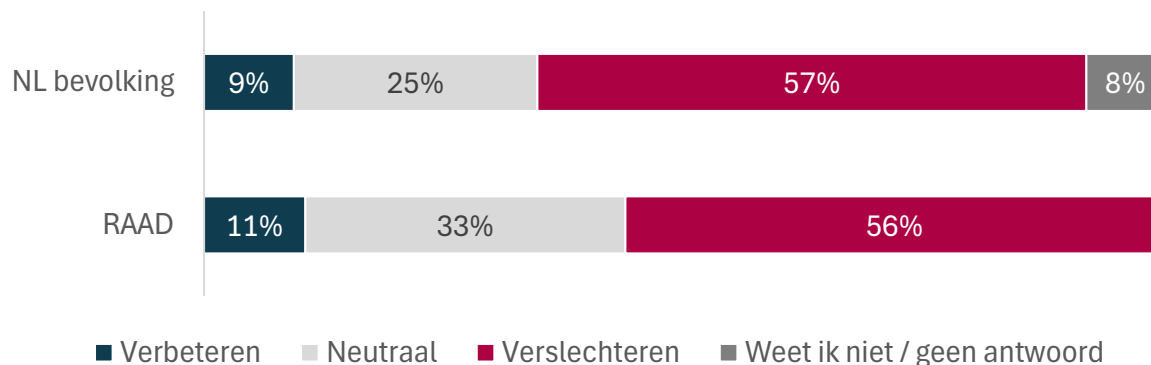
2.2 Eensgezind pessimisme over vooruitzichten

Als het gaat om economische vooruitzichten zijn beide doelgroepen wel eensgezind. Zowel de meerderheid van de bestuurders (56%) als de Nederlandse bevolking (57%) verwachten een economische verslechtering in het komende jaar.

Beoordelingen van de Nederlandse economie hangen sterk samen met inkomen. Nederlanders met een huishoudelijk inkomen dat beneden modaal ligt zijn in 23 procent van de gevallen positief over de huidige staat van de Nederlandse economie, terwijl dit onder rijkere Nederlanders (minstens twee keer modaal) 43 procent betreft.

Figuur 2.2: Hoe verwacht u dat de Nederlandse economie zich in de komende 12 maanden zal ontwikkelen?

Basis: NL bevolking (n=1.013) en RAAD-doelgroep (n=123).

3 Financiële implicaties voor burgers

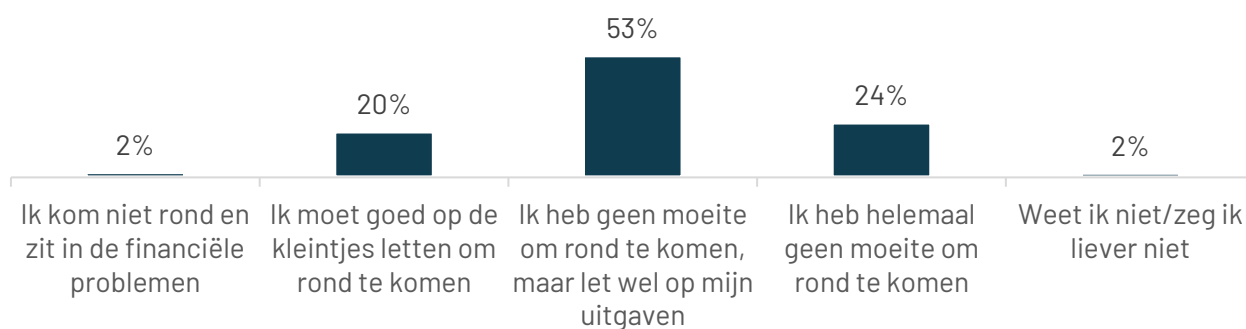
3.1 Bijna kwart Nederlanders moet 'op de kleintjes letten'

Twee procent van de Nederlanders geeft aan niet rond te komen. Dat percentage komt overeen met het percentage van de bevolking dat arm is, volgens het CBS (3% van de bevolking). Nog eens een vijfde (20%) zegt goed op de kleintjes te letten om rond te komen. Voor een kwart geldt dat ze helemaal geen moeite hebben om rond te komen, terwijl de helft (53%) zegt geen moeite te hebben maar wel op hun uitgaven te letten.

Jongvolwassenen (25-34 jaar) zeggen het vaakst niet rond te komen of op de kleintjes te moeten letten (in totaal 34%). Logischerwijs hebben ook lagere inkomensgroepen meer moeite om rond te komen. Van de minima zegt 52 procent niet rond te komen of goed op de kleintjes te letten.

Figuur 3.1: In hoeverre heeft u in het dagelijks leven problemen om rond te komen

Basis: NL bevolking (n=1.013)

3.2 Zorgen over brandstof- en energieprijzen nemen af

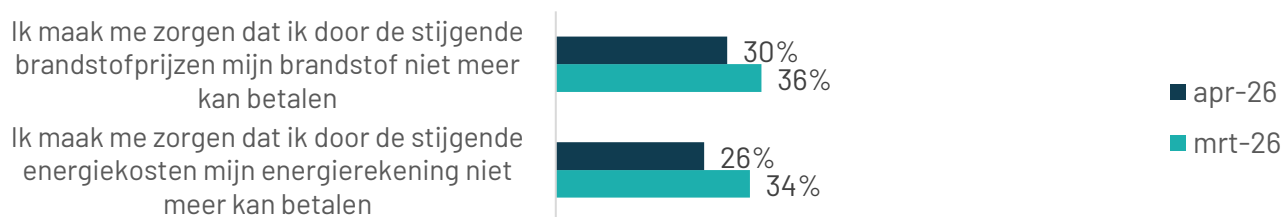
Drie op tien (30%) Nederlanders maakt zich zorgen dat ze geen brandstof meer kunnen betalen door de stijgende prijzen. Verleden maand lag dit percentage nipt hoger (36%). Ook het deel dat zich zorgen maakt over stijgende energiekosten neemt af van 34 tot 26 procent.

Zorgen over stijgende brandstofkosten leven sterker bij jongvolwassenen (18-34 jaar: 49%), Nederlanders die minder dan modaal verdienen (51%) en alleenstaanden (50%). Diezelfde groepen maken zich ook relatief veel zorgen over stijgende energiekosten.

Figuur 3.2: In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

Laten zien: % eens

Basis: NL bevolking (n=1.013).

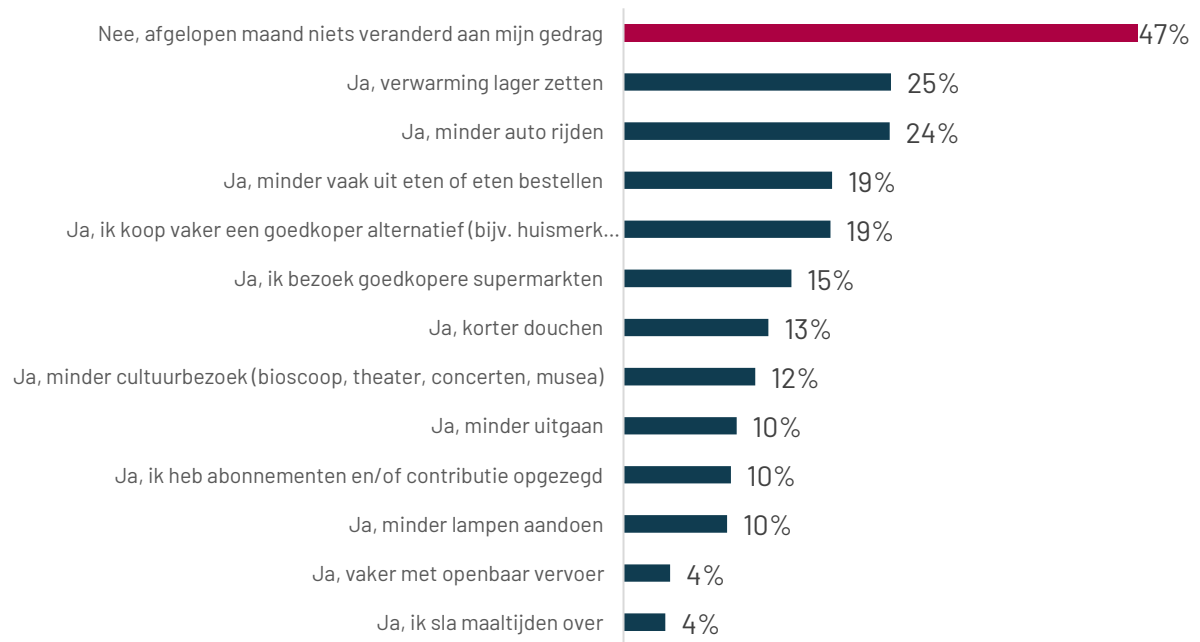
3.3 Nederlander bespaart vooral via verwarming en auto

De helft (47%) van de Nederlanders heeft de afgelopen maand niets aan z'n gedrag veranderd om geld te besparen. Als men dit wel doet betreft het vooral het lager zetten van de verwarming (25%) en minder autorijden (24%). Ook gaat een vijfde (19%) minder uit eten of koopt met een goedkoper alternatief.

Vier procent geeft aan maaltijden over te slaan. Dit zijn grotendeels mensen met een huishoudelijk inkomen van minder dan 29.500 euro per jaar.

Figuur 3.3: Heeft u de afgelopen maand uw gedrag veranderd om geld te besparen?

Basis: NL bevolking (n=1.013).

4 Financiële implicaties voor bedrijven

4.1 RAAD: bij driekwart spelen geopolitieke ontwikkelingen rol

Van de deelnemende bestuurders geeft 73 procent aan de huidige geopolitieke spanningen een rol spelen bij het nemen van strategische keuzes.

De RAAD-doelgroep geeft desgevraagd onderstaande antwoorden als we hen vragen welke strategische keuzes ze nemen ten gevolge van de geopolitieke spanningen.

“De ontwikkeling van verkoopprijzen en inkoopprijzen worden sterk beïnvloed door de olieprijs, maar ook lokale energieprijzen. Bij eventuele uitbreiding naar andere landen wordt dit mede in ogenschouw genomen.”

“Sterk gestegen olie prijs en inflatie zorgt voor afnemend bestedingsgedrag bij klanten en hogere kosten voor de onderneming.”

“De aanvoer van bepaalde producten wordt beïnvloed door de afsluiting van de Hormuz Strait (diesel, benzine, kerosine, etc.)”

“De wijzigingen in prijs van energie hebben effect op onze kostprijs, maar ook op de verkoopprijs van onze producten.”

“Gezien de ontwikkelingen op energiegebied meer aandacht voor terugdringen fossiele energie.”

“Het is nog belangrijker om agile te kunnen opereren, dwz aanpassen als de markt daarom vraagt. dat gaat eigenlijk over alle aspecten van het business model: supply chain, financiering en gebruik werkkapitaal etc.”

“Opstellen van scenario's over de potentiële impact van de spanningen en conflicten om in de juiste markten te kunnen investeren of af te schalen.”

“De afzet naar Iran, Israël, Libanon en andere Midden-Oosten-landen loopt sterk terug en banken willen betalingen niet accepteren.”

4.2 RAAD: bij vier op tien hebben stijgende kosten al tot verandering geleid

De helft (51%) van de deelnemende bestuurders geeft aan dat de stijging van energie- en mobiliteitskosten (nog) niet hebben geleid tot veranderingen binnen de organisatie. Elf procent zegt hier liever niets over of weet het niet. Bij de rest (38%) hebben er dus wel veranderingen plaatsgevonden.

Zeventien procent geeft aan dat de prijzen zijn verhoogd terwijl vijftien procent anders is gaan investeren. Desgevraagd geeft men aan dat men probeert minder afhankelijk te zijn van fossiele energie en dus groener investeert. Anderen geven aan te besparen op energie.

“Afhankelijkheid van fossiele brandstoffen terugdringen”

“Meer in groene energie en besparen op energie.”

“Minder afhankelijk van energieprijzen.”

“Reiskostenvergoeding uitgebreid met NS business cards.”

“Meer elektrisch rijden, meer thuiswerken etc.”

“We kijken naar investeringen buiten NL.”

“Pas op de plaats, inkoop aanpassen, nadenken over business case.”

Dertien procent voert veranderingen door in het personeelsbeleid. Hierbij wordt vaak genoemd dat er een aannamestop is.

“Aannamestop en minder reisdrengingen.”

“Tijdelijke recruitmentstop.”

“Vacaturestop en natuurlijk verloop stimuleren.”

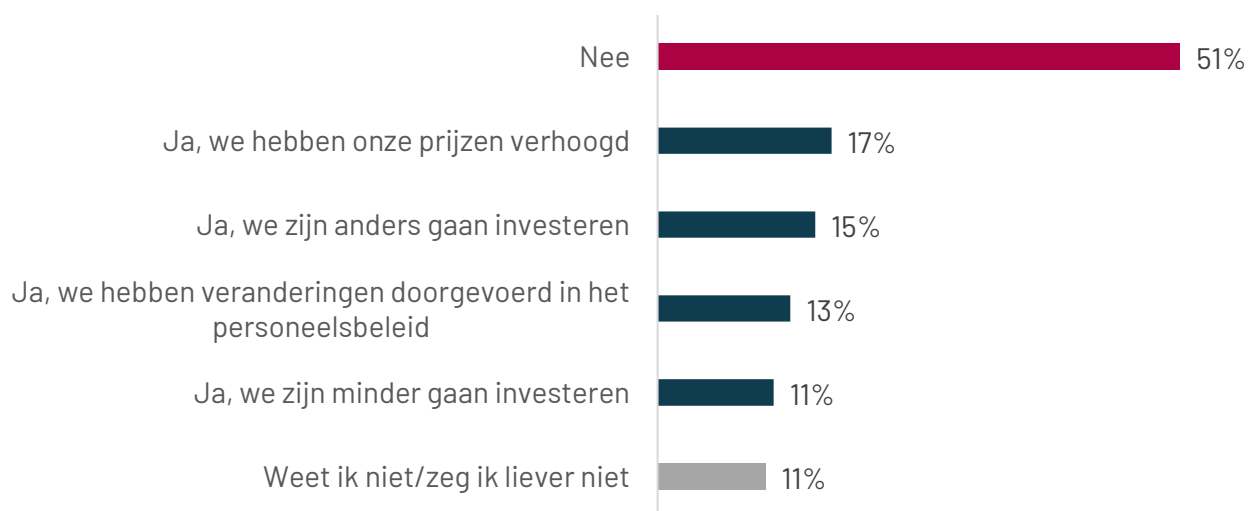
“Meer flexibeler en AI sneller toepassen.”

“Wij hebben een deel van onze oudere vaste krachten vervangen door combinaties van jongeren in deeltijd en met meer IT ondersteuning.”

“Mobiliteitsregeling versoberd.”

Figuur 4.1: Heeft de stijging van energie- en mobiliteitskosten geleid tot veranderingen in uw organisatie?

Basis: RAAD-doelgroep (n=123)

5 Verlangde rol overheid en bedrijfsleven

5.1 Kwart wil volledige compensatie voor prijsstijgingen

Vier op tien (39%) vinden dat alle Nederlanders met een benedenmodaal inkomen voor de prijsstijgingen moeten worden gecompenseerd. Een bijna evengrote groep (34%) legt de verantwoordelijkheid voor compensatie bij werkgevers.

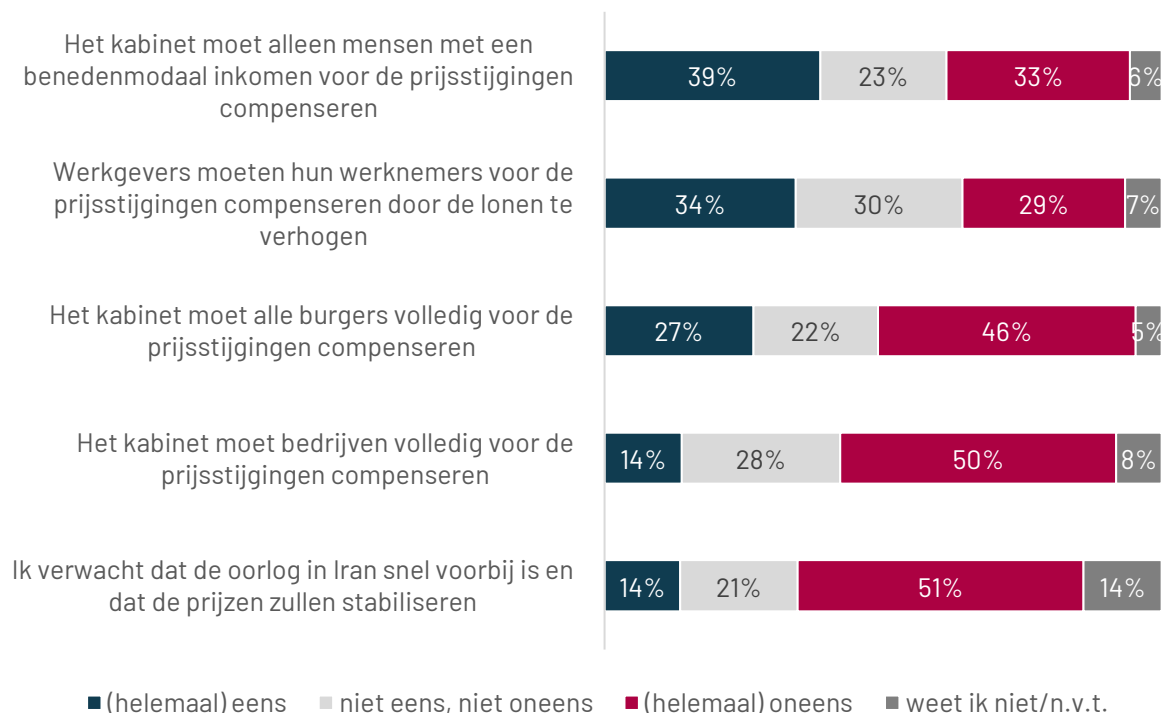
Een kwart (27%) vindt dat alle Nederlanders door de overheid moeten worden gecompenseerd.

Compensatie voor bedrijven kan op minder steun rekenen - 14 procent geeft aan dit te steunen.

Over een eventuele prijsstabilisering is weinig optimisme, een op zeven (14%) verwacht dat de oorlog snel voorbij is en dat de prijzen stabieler worden.

Figuur 5.1: In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

Basis: NL bevolking (n=1.013).

5.2 Lage én hoge inkomens vaker voor gerichte dan ongerichte compensatie

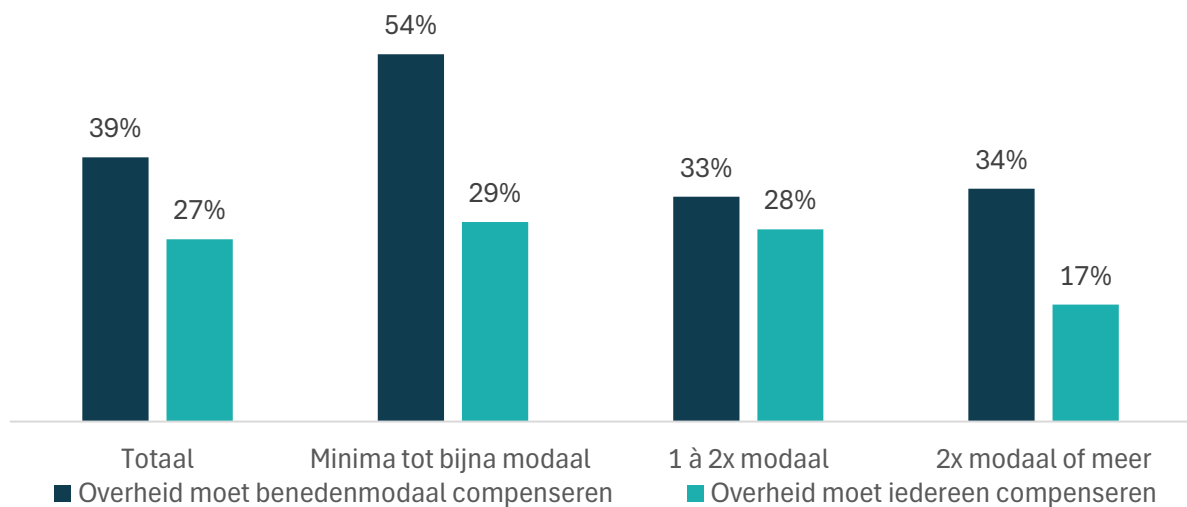
Meer Nederlanders (39%) pleiten voor gerichte compensatie voor lage inkomensgroepen dan voor compensatie voor iedereen (27%).

Nederlanders die zelf minder dan modaal verdienen zijn relatief vaak voor compensatie voor hun eigen inkomensgroep (54%). Minder vaak pleiten ze voor compensatie voor iedereen (29%).

Ook degenen die twee keer modaal of meer verdienen zijn eerder voorstander van gerichte compensatie (34 om 17%). Kanttekening is dat zij in algemene zin minder vaak voor compensatie zijn.

Figuur 5.2: Wie te compenseren?

Basis: NL bevolking (n=1.013).

5.3 Coalitiekiezers verdeeld over compensatie

Kiezersgroepen zijn verdeeld over de manier waarop de overheid burgers zou moeten compenseren voor de huidige prijsstijgingen.

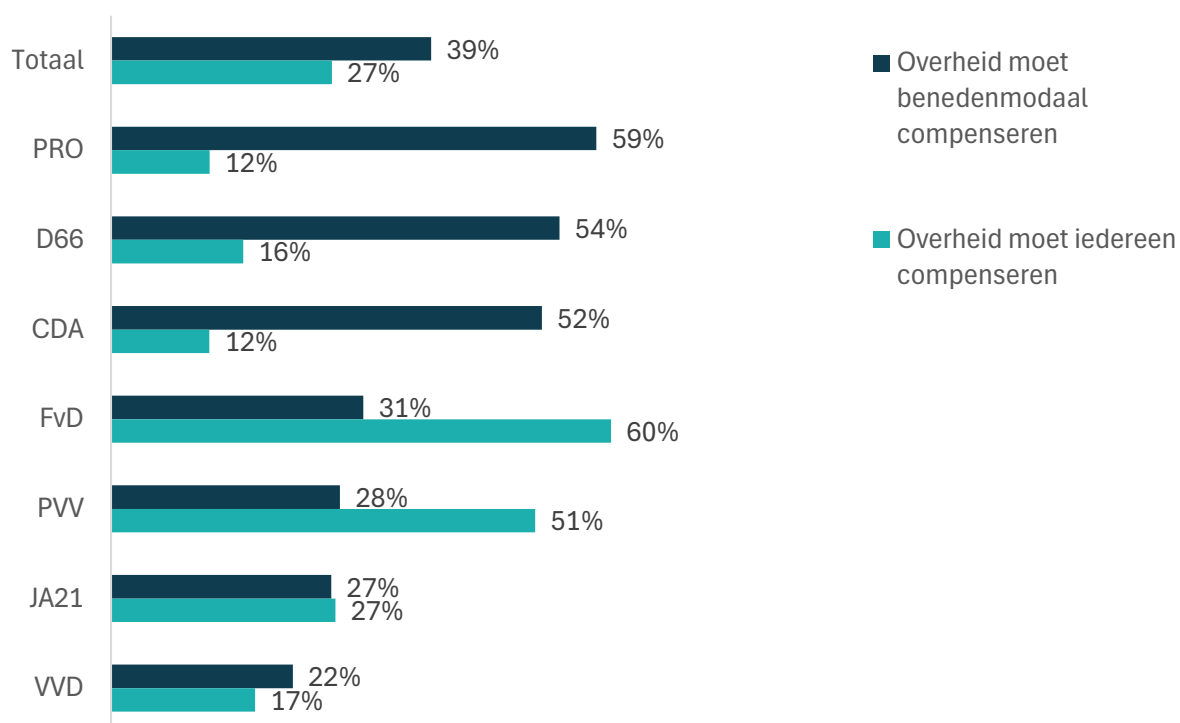
Kiezers van progressieve partijen (PRO en D66) en CDA vinden in iets meer dan de helft van de gevallen dat compensatie zich zou moeten richten op degenen met een benedenmodaal inkomen.

Aan de meest rechterflank van het politieke spectrum (PVV en FvD) is men juist vaker voor compensatie voor iedereen.

Kiezers van JA21 en VVD zien sowieso weinig heil in compensatie.

Figuur 5.3: percentage eens met stellingen (naar kiezersgroep)

Basis: NL bevolking (n=1.013).

5.4 Bestuurders pleiten voor gerichte compensaties

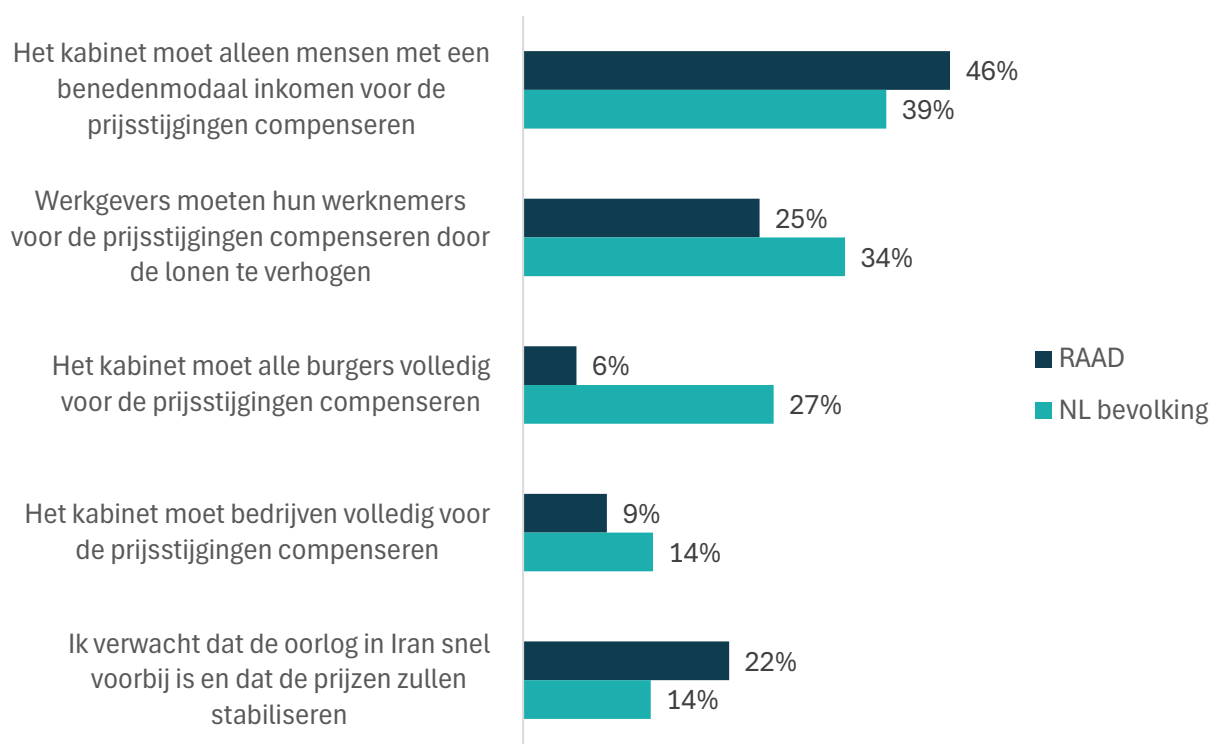
De RAAD-doelgroep is veel vaker voorstander van gerichte compensatie voor lage inkomens (46%) dan compensatie voor iedereen (6%).

Ook vindt een kwart (25%) dat werkgevers hun werknemers zou moeten compenseren. Een zeer kleine groep (9%) pleit voor compensatie voor bedrijven.

Onder de RAAD-doelgroep is iets meer enthousiasme over een snel einde aan de oorlog in Iran en daaropvolgende prijsstijgingen dan onder de algemene bevolking (22 om 14%).

Figuur 5.4: Percentage eens met stellingen

Basis: NL bevolking (n=1.013) en RAAD-doelgroep (n=123).

Onderzoeksverantwoording

Het onderzoek vond plaats van vrijdag 10 april t/m maandag 13 april 2026 (tot 9:00 uur). Ipsos I&O voerde dit onderzoek uit in opdracht van KPMG.

In totaal werkten 1.013 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. De steekproef is grotendeels getrokken in het I&O Research Panel. Een deel (n = 106) deed mee via PanelClix. Dit zijn voornamelijk jongeren, lager opgeleiden en respondenten met een niet-westerse achtergrond.

Van de RAAD-doelgroep werkten 123 deelnemers mee. Dit zijn commissarissen, bestuurders en NextGen professionals uit het Nederlandse bedrijfsleven en publieke organisaties. De uitkomsten voor deze laatste groep geven een indicatief (geen representatief) beeld van hoe er in de Nederlandse C-suite over dit thema wordt gedacht.

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in oktober 2025. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard (CBS). Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=2.000 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Het I&O Research Panel werkt met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

Ipsos I&O

Ipsos I&O komt voort uit het samengaan van I&O Research en Ipsos. Ipsos I&O is het grootste onderzoeksbureau van Nederland (volgens het Trendrapport Data & Insights Network, 2024). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies.

Ipsos I&O Publiek werkt voor overheids- en non-profitorganisaties. Ipsos I&O is lid van het Data & Insights Network (D&IN) en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. Ipsos I&O is ISO 9001-, ISO 20252-, ISO 27001-, ISO 27701- en NEN-5710 gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 20252-Annex A gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

Contactgegevens

Ipsos I&O

Zuiderval 70
7543 EZ Enschede
053 - 200 52 00

Amstelveenseweg 760
1081 JK Amsterdam
020 - 607 07 07

Ericssonstraat 2
5121 ML Rijen
020-607 07 07

